

Олександра КОВАЛЕНКО

студентка

Житомирського державного університету

імені Івана Франка

ВАЖЛИВІСТЬ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Мовне питання, особливо під час війни, є дуже болючим та важливим питанням сьогодення, адже мова відіграє важливу роль у формуванні суспільної свідомості, ідентифікує народ серед багатьох країн світу. Вона є не просто засобом комунікації, а виконує набагато більше функцій, ніж уявляє собі звичайний пересічний українець: вона є символом національної гідності та в першу чергу незалежності народу. Зберігаючи та розвиваючи мову, ми створюємо нову культурну спадщину та сприяємо поглибленню зв'язків між українцями не тільки у власній державі, а й далеко за її межами.

З приходом загарбників на нашу землю питання мови досить жорстко постало для суспільства, багато хто до повномасштабного вторгнення не розумів, наскільки мова є важливою для країни, але тут вона набула дещо більшого, ніж побутовий сенс, а стала своєрідною зброєю для мільйонів українців. Українська мова в умовах війни стала засобом боротьби за демократію та свободу. Її збереження та розвиток - серед засобів активного супротиву агресору. Мова так само важлива для збереження незалежності та суверенітету нашої держави, як і армія та всі інші сфери життя у воєнні часи.

Чомусь багато хто досі притримується думки, що мовне питання не є актуальним, тобто байдуже, якою мовою розмовляє людина, нібито ми живемо у вільній державі та маємо право розмовляти мовою, яку вважаємо зручнішою, але насправді розмовляти рідною мовою буде набагато кращим рішенням. Таким чином ми віддаємо шану та повагу всім тим, хто боровся за Україну протягом багатьох років нашої історії, тому що для них мова була ідентифікатором нас як окремої нації. Своєю мовою ми створюємо нову культурну спадщину, пишемо

свою літературу, музику, створюємо та розвиваємо українське мистецтво сучасності, що колись точно стане частиною життя майбутніх поколінь. Серед важливих рішень й навчання українською в усіх закладах освіти, адже важливо виховувати майбутні покоління з думкою про цінність історії, мови та культури своєї держави. Це сприятиме покращенню ситуації з освіченістю та самостійністю, незалежністю від ворожих впливів на наших громадян ще з молодих років.

Крім того, є ще дуже багато чинників для того щоб зберігати та розвивати українську мову, наприклад, розмовляючи нею, ми впливаємо на економіку держави, адже чим більше у суспільстві спілкуватимуться українською, то більша потреба в закордонних компаній адаптувати свої продукти під нашу мову та користувача. Такий вплив, безперечно, виступає своєрідним стимулом для пристосування економіки до збереження національної ідентичності в період глобалізації.

У період війни мова виконує роль своєрідного захисту від ворожої пропаганди, тому що не просто так агресор витрачає купу грошей на функціонування своїх каналів в соціальних мережах. Їх основне призначення - дезінформація, створення панічних настроїв, психічного зараження. Мова допомагає уникати та ігнорувати новини мовою агресора, захистити свій інформаційний простір.

Важливим чинником для збереження мови є також політична безпека. Згадаймо, що останні декілька десятиліть агресор використовував мову як своєрідний важіль напруги, а під час окупації наших земель окупант вважав за потрібне наголошувати, що нібито прийшов «захищати» російськомовних людей. Хочеться також наголосити: якщо б наша мова не була такою важливою, то ніколи ніхто не забороняв її, проте, на жаль, пригадуючи нашу історію, ми можемо побачити безліч прикладів, коли тим чи іншим чином обмежували її функціонування. Ще навіть до незалежності нашої держави її забороняли понад 100 разів, наших людей кожного дня вбивали та карали тільки через те, що ми

були іншим народом, мали іншу мову та прагнули здобути незалежність. Вже тільки через це важливо розмовляти мовою, яка пройшла такий тернистий шлях.

Патріотизм - ось це слово, яке точно описує важливість збереження мови, безумовно, ми всі є патріотами своєї держави, і ми доводимо це кожного дня на полі бою, і саме там, на лінії фронту, дійсно діє ідентифікатор мовою. Адже наші захисники - це люди, які розмовляють українською, наші волонтери розмовляють українською, медики, водії та навіть люди, які жили та живуть на окупованих територіях, - ми всі розмовляємо українською. І нехай саме ця мова розвивається та зберігається для тих, хто ще не народився, але хоче жити у вільній, незалежній країні.

Для досягнення цілей розвитку української мови можна застосувати декілька порад, наприклад, проводити культурні заходи та ініціативи в більшій кількості, якщо, можливо, це не є безпечним, то можемо приводити їх дистанційно. Це можуть бути культурні заходи, такі, як літературні вечори, виставки з мовознавчих або будь-яких професійних проблем з використанням засобів рідною мови, фестивалі української культури тощо. Вони сприятимуть поширенню та збереженню української мови, утворенню мовного середовища, що виступить важливим чинником зростання мовної культури носіїв. Звісно, одним із таких важливих важелів виступить освіта та просвіта, розробка освітніх програм та ініціатив, спрямованих на формування усвідомленості важливості української мови та її захисту в умовах війни. Це може бути проведення мовних курсів, лекцій, воркшопів та багато інших заходів відповідної тематики, також це можуть бути безкоштовні ініціативи мовних курсів для українців, які хочуть покращити свій рівень володіння мовою. Потрібно залучати медіа до поширення інформації про важливість використання української мови в усіх сферах життя. Також важливо активно використовувати соціальні мережі та засоби Інтернету для поширення знань з культури мови та розуміння її важливості. Напевно, хотілось би також наголосити на мовній самосвідомості: маємо залучити громадян до усвідомлення важливості володіння рідною мовою на високому рівні. Це може бути здійснено через кампанії з підтримки мовної самосвідомості,

організацію конкурсів, подій, спрямованих на підвищення зацікавленості у вивченні мови. Також під час війни ми не маємо забувати про людей, які тікають від неї і наразі перебувають під статусом внутрішньо переміщених осіб, для них теж обов'язково мають бути передбачені мовні курси та відкриті інші ресурси на тему мови. Якщо говорити саме про мовні ресурси, ми маємо теж займатися розробкою та поширенням ресурсів, таких як словники, граматики, онлайн-курси та додатки для вивчення мови, може значно полегшити доступ до ресурсів із вивчення української мови навіть у складних умовах війни. Також потрібно знаходити можливості для забезпечення бібліотек у великих і малих містах та селах літературою українською мовою для її популяризації. Усі ці ініціативи спрямовані на те, щоб у складних умовах війни підтримати та розвивати українську мову як важливий чинник розвитку національної культури та ідентичності.

Отже, йдучи за такими напрямками, зможемо сформувати правильне ставлення до української мови в громадян, які підтримують та створюють власну мовну політику, а це, в свою чергу, сприятиме формуванню мовного середовища, високої мовної культури, що є показником справжньої освіченості.

Список використаних джерел

1. Кобець А. О. Історія походження української мови : thesis. 2015. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/15886> (дата звернення: 06.04.2024).
2. Кубайчук В. Хронологія мовних подій в Україні: зовнішня історія української мови. Київ : К.І.С., 2004. 176 с.
3. Степаненко М. І. Історія української мови. Київ, 1998. 149 с.
4. Циганчук К. А. Патріотизм як цінність. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2011. № 2. С. 4–10.